

76. møde

Onsdag den 2. april 1986 kl. 13.00

Dagsorden:**1) Spørgsmål til ministrene.****2) Forhandling om redegørelse nr. R 9:**

Finansministerens redegørelse af 18. februar 1986 om moderniseringsprogrammet for den statslige administration.

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 82:

Forslag til folketingsbeslutning om stop for udbredelse af elvarme i zone 4.

Af Mette Groes (S) m.fl.

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 92:

Forslag til folketingsbeslutning om det sociale udvalgs forpligtelser i forbindelse med uden- og indenretlig afhøring af børn og unge under 18 år.

Af Carsten Andersen (SF) m.fl.

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 111:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af pensionisternes vilkår.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

I skrivelse af d.d. meddeler miljøministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om miljø og gensplejsning m.v.

(Lovforslag nr. L 229).

I skrivelse af g.d. meddeler landbrugsministeren, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om gensplejsning m.v. vedrørende jordbrugsproduktion m.v.

(Lovforslag nr. L 230).

I henhold til lov nr. 322 af 26. juni 1975 om statsrevisorerne, jfr. folketingsbeslutning af 20. juni 1975 om statsrevisorerne valg og virksomhed samt beslutning i udvalget for forretningsordenen af 20. marts 1986 om antallet af statsrevisorer, vil der være at foretage valg af 6 statsrevisorer og 6 stedfortrædere for tiden 1. oktober 1986–30. september 1990.

Uden for dagsordenen foretoges:

Valg af 1 medlem til jordlovsudvalget:**Formanden:**

I skrivelse af 26. marts d.å. anmoder landbrugsministeren om, at der af folketinget for den resterende del af funktionsperioden indtil 31. maj 1987 må blive foretaget valg af et nyt medlem af jordlovsudvalget i stedet for tidligere medlem af folketinget Bent Stubkjær, der har bedt sig fritaget for hvervet.

Til nyt medlem af jordlovsudvalget har vedkommende gruppe udpeget medlem af folketinget Nør Christensen (CD).

Den pågældende er herefter valgt.

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Miljøministeren (Chr. Christensen):**

Jeg skal herved tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om miljø og gensplejsning m.v.

(Lovforslag nr. L 229).

Gensplejsning er en ny og lovende teknik for vort samfund. Den teknik skal vi nyttiggøre. Lovforslaget opstiller rammerne for, at det kan ske på betryggende vis.

Gensplejsning er en ny metode inden for bioteknologien, der er en teknik, vi har kendt og brugt i mange år, f.eks. når vi brygger øl, bager brød, laver ost og krydser kornsorter.

Det nye ved gensplejsning er, at vi målrettet og direkte kan udvikle organismer med de egenskaber, vi specielt ønsker, ved at overføre arveegenskaber fra en art til en anden. Vi kan altså bevidst ændre levende or-

[Miljøministeren]

ganismers egenskaber, så bagegær for eksempel får evnen til at fremstille insulin.

Denne teknologi åbner store muligheder ikke mindst her i landet, hvor vi har lang tradition for at arbejde med bioteknologi.

Mulighederne ligger i den kemiske industri, først og fremmest i medicinalindustrien, hvor vi allerede kender to eksempler på medicinfremstilling via gensplejsede organismer.

Mulighederne ligger også i levnedsmiddelindustrien, hvor man f.eks. kan erstatte kendte mikroorganismer med mere effektive, gensplejsede organismer.

Også landbruget vil på længere sigt komme ind i billedet med hensyn til bl.a. plante- forædling.

Endelig vil gensplejsning også give muligheder for at fremstille levnedsmidler af en bedre kvalitet, ligesom man vil kunne bedre miljøkvaliteten f.eks. gennem mindre forurenende produktion.

Gensplejsning er derfor en chance, vi skal gribe. Med gensplejsning kan vi skabe konkurrencedygtige varer, komme ind på nye markeder, skaffe valuta og arbejdspladser og mindske forureningen.

Men vi skal udnytte denne chance med omtanke. Vi skal hverken kaste os ud i den nye teknik i blind teknologibegejstring eller lade os lamme af frygt.

Gensplejsningen er nu på vej fra forskernes tegnebræt ud i produktionen. Vi har derfor muligheden for allerede fra starten at fastsætte de rammer, vi ønsker skal gælde for anvendelsen af gensplejsning i vort samfund.

Dette lovforslag skal skabe rammerne for, at vi på betryggende måde kan drage nytte af gensplejsning i samfundet. Det åbner ikke mulighed for at anvende gensplejsning på mennesker.

Lovforslagets formål er at forebygge mulige skader ved gensplejsning.

Derfor fastslår lovforslaget, at myndighederne skal vurdere eventuelle sundheds- og miljørisici, inden man anvender en gensplejset organisme eller celle.

Lovforslagets hovedprincip er på denne baggrund, at gensplejsning kræver forudgående godkendelse på basis af en vurdering af den mulige risiko. Denne vurdering vil først og fremmest tage udgangspunkt i OECDs principper og i de amerikanske miljømyndigheders overvejelser og metoder.

Godkendelse kræves

- ved udledning i forbindelse med produktion, hvor der anvendes gensplejsede organismer eller celler,
- ved udsætning i naturen af gensplejsede organismer eller celler,
- ved fremstilling, salg, import eller anvendelse af stoffer og produkter, herunder levnedsmidler, levnedsmiddelingredienser og tilsætningsstoffer, som indeholder eller består af gensplejsede organismer eller celler.

Med hensyn til forskningsaktiviteter vil der blive stillet generelle krav for at sikre det omgivende miljø.

Administrationen af den kommende lovgivning skal ikke blive en spændetrøje, hverken for forskning eller for produktion.

Ved administration af loven skal der derfor tages hensyn både til, at befolkningen beskyttes mod sundhedsrisici, til, at miljø og natur beskyttes mod økologiske risici, og til, at anvendelsen af gensplejsning fremmes til gavn for samfundet.

Lovforslaget bygger på den administrative struktur, som findes i den eksisterende lovgivning på miljøministeriets område.

I overensstemmelse hermed skal godkendelser i forbindelse med produktion gives af amtsrådene. Dette følger de almindelige decentraliseringsprincipper, hvorefter de lokale folkevalgte myndigheder i videst muligt omfang afgør sager, som vedrører lokale forhold. I fornødent omfang vil der være mulighed for, at amtsrådene indhenter rådgivning fra levnedsmiddelstyrelsen.

Med hensyn til udsætning af organismer i naturen og med hensyn til levnedsmidler, ingredienser og tilsætningsstoffer samt andre stoffer og produkter indeholder lovforslaget bestemmelser om, at godkendelserne gives centralt. Det svarer til principperne i lov om kemiske stoffer og produkter og i lov om levnedsmidler m.m.

Et centralt godkendelsessystem for udsætninger afviger imidlertid fra den ellers altovervejende decentrale myndighedsstruktur på naturfredningslovens område. Dette er begrundet i, at der her er tale om organismer, som bevidst er konstrueret til at overleve og virke i naturen. Hvis det f.eks. lykkes at gøre planter resistente mod tørke, frost eller sygdomme, er det nødvendigt at kende organismens øvrige virkemåde ude i naturen særde-

[Miljøministeren]

les godt, før den sættes ud, for at sikre, at der ikke opstår uventede og uønskede effekter. I disse sager, hvor en tilbundsgående vurdering er særlig vanskelig, og hvor den mulige risiko for miljøet ikke er begrænset til et bestemt geografisk område, sikres disse forhold bedst ved, at afgørelserne træffes centralt.

Administrationen af loven vil ske i et snævert samarbejde med andre ministerier, der i overensstemmelse med den gældende opgavefordeling også vil få opgaver i forbindelse med anvendelse af gensplejsning i samfundet. Det betyder, at der skal ske en tæt koordinering med arbejdstilsynet om spørgsmål, der er af betydning for såvel arbejdsmiljø som det ydre miljø, ligesom sundhedsstyrelsen skal inddrages i spørgsmål, der grænser op til epidemilovgivningen. Ligeledes vil der f.eks. på levnedsmiddelområdet være spørgsmål, som indebærer et samarbejde med landbrugsministeriet og fiskeriministeriet. Der vil blive indgået nærmere samarbejdsaftaler med de relevante myndigheder.

Lovforslaget kræver, at myndigheder skaffer sig sagkundskab på en række nye områder. Det vil ske ved at anvende ekspertise fra andre offentlige institutioner. Men det vil også være nødvendigt at opbygge en selvstændig sagkundskab i miljøministeriet for at løse myndighedsopgaven.

Lovforslaget er udarbejdet efter debatten i folketinget den 4. februar 1986, hvor et enigt folketing bl.a. pålagde mig at fremsætte dette lovforslag senest den 2. april 1986.

Uanset dette tidspres har vi søgt at inddrage den ekspertise, der findes i Danmark på området, i forberedelsen af lovforslaget. Man må imidlertid se i øjnene, at lovforslaget går ind på et nyt område i hastig udvikling både i Danmark og internationalt. Derfor er lovforslaget udformet som en rammelov, som kan skrues op og ned. På denne måde kan vi til stadighed tilpasse reglerne på området, så de på smidig måde kan give netop den trykthed, der er behov for ved anvendelse af gensplejsning.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale det til folketingets velvillige og hurtige behandling.

Landbrugsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg tillader mig herved for det høje folketing at fremsætte:

Forslag til lov om gensplejsning m.v. vedrørende jordbrugsproduktion m.v.

(Lovforslag nr. L 230).

De nye bioteknologiske metoder, herunder gensplejsningen, åbner store perspektiver for dansk erhvervsliv, herunder for jordbrugssektoren.

En betydelig del af gensplejsningsforskningen – her og i udlandet – vedrører jordbrugsområdet.

Den nyere bioteknologi må forventes at kunne bidrage til mere miljøvenlig produktion og sundere produkter.

I 1985 iværksatte landbrugsministeriet et 5-årigt bioteknologisk forskningsprogram på ministeriets forskningsinstitutioner, et program, som jeg forventer vil blive styrket i de kommende år. Forskningsprojekterne vedrører bl.a. husdyr, planter, levnedsmidler, veterinærmedicin og udnyttelse af biomasse. I betragtning af, at den bioteknologiske forskning i de fleste højt industrialiserede lande prioriteres højt, er det nødvendigt for, at jordbruget kan bevare sin konkurrenceevne, at vi også på dette felt følger med i forskningen.

Anvendelse i jordbrugsproduktionen af gensplejtede organismer og produkter fremstillet ved benyttelse heraf er endnu et uprøvet område. Indtil vi har større erfaring og viden, er det nødvendigt, at der er indseende med udviklingen for at sikre hensynet til jordbrugsproduktionen; det vil bl.a. betyde sikring af sundhed og kvalitet hos dyr, planter og i levnedsmidler.

Egentlig gensplejsning på højerestående organismer som planter og dyr må anses for at have lange udsigter.

Det kan således næppe forventes, at det i løbet af en kortere årrække vil forekomme, at der i jordbruget vil blive anvendt husdyr eller planter, der ved gensplejsning har fået tilført nye arvelige egenskaber.

Derimod kan det forventes, at der i løbet af kortere tid ved hjælp af gensplejsning på mikroorganismer vil blive frembragt visse hjælpestoffer, f.eks. enzymer, som kan finde anvendelse inden for jordbrugssektoren og den dertil knyttede forædlingsvirksomhed (slagterier, mejerier).